

Tema: Alternative drivmidler til transport

Tema for dette nummer af NTN nyt er alternative drivmidler til transport. Det må forventes, at opfyldelsen af de fælles mål, som blev fastlagt i FNs Paris-aftale i efteråret 2015, vil betyde øget fokus på mulighederne for omstilling af transportsektorens energiforbrug.

Allerede i 2030 skal der være sket en samlet reduktion af CO₂ emissionerne på 40 %. Transportsektoren udgør en kritisk faktor for at nå de samlede mål.

Reduktionen af CO₂ emissionerne i transportsektoren skal ske ved en kombination af effektivisering og anvendelse af alternative drivmidler (el og biobrændstoffer).

Nordisk Transportpolitisk Netværk, NTN, har siden etableringen haft bæredygtighed og alternative drivmidler som et fokusområde. Juni 2016 blev det afholdt et projektmøde om ”energistasjoner” i Jyllandskorridoren. Deltagerne drøftede muligheder for at etablere et projektsamarbejde med støtte fra EU til udviklingen af tankningsinfrastrukturen for alternative drivmidler langs korridoren.

Sverige har traditionelt haft fokus på udvikling og test af biobrændstoffer i den tunge transport. Målet for NTN’s studietur den 8. og 9. september 2016 er Stockholm.

NTN Nyt udgives af
NTN, Nordisk
Transportpolitisk Netværk

Kontakt:
Tommy Tvedergaard
Madsen, Region
Nordjylland
Mail: ttm@m.dk

Mere information på:
www.ntn.dk

God Læselyst

Tommy Tvedergaard Madsen

Indhold:

Tankningsinfrastruktur for alternative drivmidler – et satsningsområde for NTN.....	2
NTN studietur 2016.....	5
Transportstatistik 2016.....	6
Den internationale lastbiltrafik i Vestsandinavien.....	7

Nordisk Transportpolitisk Netværk (NTN) er et regionalt transportpolitisk samarbejde, der har eksisteret siden 1998. Netværket består af regioner med fælles interesser i forbindelser mellem regionerne og fra det vestlige Skandinavien til Centraleuropa. NTN arbejder for at skabe grundlag for transportpolitiske beslutninger og kvalificere regional planlægning på transport og infrastruktur. Transport og infrastruktur skal udnyttes på en effektiv og bæredygtig måde til at skabe regional udvikling. Deltagere i NTN er 6 norske fylkeskommuner og 3 danske regioner.

Tankningsinfrastruktur for alternative drivmidler

af Tommy Tvedergaard Madsen, Region Nordjylland

Den 10 juni holdt NTN et projektmøde om energistationer langs Jyllandskorridoren. Målet var at drøfte muligheder og perspektiver i et fælles projekt mellem parter i NTN samarbejdet inden for nye drivmidler til transport – med fokus på tankningsmuligheder og infrastruktur i Jyllandskorridoren.

Der var på mødet indlæg om mulighederne for støtte i Horizon 2020 programmet og Interreg programmerne, (Øresund-Kattegat-Skagerrak programmet, Nordsø- og Østersøprogrammet). Desuden var der en præsentation af to case fra NTN området:

- *Overvejelser om drivmidler til færger i Møre og Romsdal Fylkeskommune i forbindelse med de kommende udbud*
- *Produktion af biogas til transport af affald og restprodukter fra landbrug i Vestfold Fylkeskommune.*

Tidligere initiativer i NTN samarbejdet

Alternative drivmidler har været et af fokusområderne i NTN samarbejdet, siden opstarten i slut 90'erne. NTN har tidligere gennemført udviklingsprojekter og konferencer/seminarer herom. På projektmødet blev to konkrete udviklingsaktiviteter præsenteret:

2005: Hydrogen Link

I 2005 var NTN med til at igangsætte projektet Hydrogen Link, som var en forundersøgelse. Den langsigtede vision var et sammenhængende netværk af tankningsmuligheder for hydrogen (Brint) fra Molde i nord langs kysten i Norge og Sverige og via de jyske færgehavne gennem Øst/Vestjylland til Hamborg.

I projektet blev den gennem en kortlægning af muligheder i for tankstationer i korridoren. Projektet havde ikke alene korridorfokus men også på at afprøve forskellige teknologier.

Projektarbejdet vakte interesse og førte til dannelse af "Scandinavian Hydrogen Highway Partnership" (<http://www.scandinavianhydrogen.org>) (SHHP), som stadig er aktiv og arbejder for udvikling af tankinfrastrukturen i Skandinavien.

2008: seminar om alternative drivmidler

I 2008 gennemførte NTN et seminar i Vejle om alternative drivmidler i transport. Der var på seminariet indlæg om forskellige drivmidler og teknologispør:

- Biodiesel produceret af restprodukter fra landbruget
- Elbiler med kombination af metanol og batterier
- Hydrogen som drivmiddel
- Elbiler med kombination af hydrogen og batterier
- Elbiler alene på batterier

Støttemuligheder i EU programmer

Både interreg programmerne og Horizon 2020 åbner mulighed for støtte til internationale projekter inden for temaet "alternative drivmidler til transport".

Interreg programmerne

Jon Halvard Eide orienterede om støttemulighederne i Interreg programmerne. Han pegede på 3 programmer, som kunne være relevante i forhold til et muligt projekt. Det var dels Interreg Østersø-Kattegat-Skagerrak programmet og dels Interreg Nordsø og Østersøprogrammerne.

Der er i alle tre programmer indsatsområder, som ville kunne passe til et muligt projekt, og der er midler til mulige projektansøgninger i 2016 og 2017.

Jon orienterede i sit indlæg om de prioriterer i de tre programmer, som kunne være relevante, og han gennemgik de kriterier, som projekterne i øvrigt skal opfylde.

Jon afsluttede sin gennemgang med en række eksempler på igangværende projekter, der modtager støtte fra Interreg programmerne.

Horizon 2020

Carina Hundhammer fra Norges Forskningsråd fortalte om støttemulighederne i Horizon 2020 programmet, som er EU's forsknings- og innovationsprogram.

Der er inden for Horizon 2020 programmet også indsatsområder, som vil understøtte forskning og udvikling i alternative drivmidler. Der er mulighed for at søge midler til forprojekter, som kan bruges i forbindelse med udvikling af konsortier og den egentlige ansøgning.

Det er et krav i Horizon 2020 programmet, at slutbrugerne skal deltage i projekterne, dvs. universiteter og vidensmiljøer kan ikke gennemføre projekterne alene.

Der skal være parter fra minimum 3 lande, der skal være en europæisk dimension og resultater skal være overførbare til andre regioner.

Inspirationsoplæg fra NTN medlemsregioner

Møre og Romsdal: Overvejelser om miljøkrav og alternative drivmidler ved færgeudbud

I Møre og Romsdal fylkeskommune har fylkestinget juni 2016 vedtaget principper for krav til miljø og klima i forbindelse med udbud af færgeruter. Der er kriterier for både CO₂ og CH₄ (metan), som begge er defineret som klimagasser i Kyotoprotokollen. Fokus på både CO₂ og CH₄ har betydet, at hydrogen som energibærer er kommet i fokus.

Telemark: Nyt biogasanlæg

”Den Magiske Fabrik” – er navnet på et nyt biogasanlæg uden for Tønsberg. Det nye anlæg skal ud over at producere biogas også producere ”klimavenlige” fødevarer med udgangspunkt i de gødningsprodukter og den CO₂, som også vil blive produceret i biogasanlægget. Råvarerne til produktionen vil være restprodukter og affald fra regionens landbrug samt kildesorteret madaffald.

Workshop. NTN – nye initiativer

Projektet blev afsluttet med en workshop. Der var enighed om, at alternative drivmidler fortsat er et vigtigt indsatsområde for NTN. Der vil derfor i den kommende tid blive arbejdet på at samle interessenter og aktører omkring et fælles projekt.

Deltagerne i workshoppen pegede på, at et projekt må meget gerne have fokus på den geografi, som kendetegner NTN samarbejdet.

Det er vigtigt, at der i et projekt bliver samarbejde med virksomheder i regionen, det kan f.eks. være trafikselskaber, rederier og havne.

Der vil i første omgang blive igangsat et mindre forprojekt for at klarlægge status.

Forprojektet afrapporteres på generalforsamlingen i NTN i Vejle 8. og 9. november 2016.

Præsentationerne fra workshoppen kan findes på dette link:

<http://www.ntn.dk/dk/arrangementer/ntn-projektmoede---energistasjoner-langs-jyllandskorridoren.htm>

NTN studietur 2016

NTN studieturen 2016 går til Stockholm. Besøget starter torsdag den 8. september kl. 12 og slutter den 9. september kl. 14.30.

Der er tre temaer for studieturen:

1. *Fossilfrit Sverige. Alternative drivmidler i transportsektoren*
2. *Svensk infrastrukturpolitik*
3. *Transportplanlægning i Stockholms Kommune*

Tema 1."Fossilfrit Sverige"

Sverige har valgt en ambitiøs klimamålsætning under overskriften "Fossilfrit Sverige". Sverige skal være blandt de første lande i verden, som bliver helt uafhængig af fossile brændstoffer, målet er 2030. I 2050 skal energisystemet være baseret 100 procent på fornybar energi.

Transportsektoren er kritisk for at nå klimamålene i Sverige, derfor er der opsat særlige mål for denne sektor: Allerede fra 2020 er det målet, at CO₂ emissionerne fra de sektorer, som ikke er omfattet af EU's kvoter, er reduceret med 40 procent i forhold til 1990. I 2030 skal transportsektoren Sverige ikke anvende fossile brændstoffer, og i 2050 skal transportsektoren på lige fod med alle øvrige sektorer i Sverige være baseret på 100 procent fornybar energi.

Emnerne vil bl.a. være:

- Arbejdet mod en fossilfri transportsektor i Sverige 2030
- Virkemidler og nye bio baserede drivmidler i transport, svenske erfaringer
- Scantias arbejde med udvikling af nye busser og lastbiler til biobrændstof

Tema 2. Svensk Infrastrukturpolitik

I Sverige er der en lang tradition for en samlet infrastrukturplan, den aktuelle plan dækker perioden 2014 – 21. Foråret 2015 blev arbejdet med den nye plan, som dækker perioden 2018-29, skudt i gang. Indhold, som vil blive belyst, er bl.a.:

- Et overblik over organiseringen af den svenske transportsektor - arbejdsdelingen mellem departementet og Trafikverket
- Infrastrukturplanlægningen i Sverige - processen
- Præsentation af den aktuelle infrastrukturplan med fokus på de internationale forbindelser
- Green Transport Corridors - præsentation af konceptet

Tema 3. Transportplanlægning i Stockholms kommune

Som for andre storbyer vokser trafikpresset på byen, det skal bl.a. set i lyset af befolkningstilvækst. Stockholmsregionen forventer, at befolkningstallet i 2030 vil være vokset med 25 %.

Transportstatistik 2016

NTN har siden 2006 udarbejdet en transportstatistik med nøgletal for transportsystemet i det vestsandinaviske fokusområde. Seneste version, *Transportstatistik 2016*, kan nu hentes fra hjemmesiden: www.ntn.dk

Transportstatistik 2016 for Vestsandinavien indeholder nøgletal for transportsystemet i det vestsandinaviske fokusområde. Fokusområderne for statistikken er den overordnede infrastruktur samt udviklingen i person- og godstransporterne. Der er særligt fokus på den internationale transport og på udviklingen i trafikken i de internationale færgekorridorer.

Statistikken indeholder tal for seneste år, hvor der er publiceret tal, 2014 eller 2015, samt udviklingen i trafikken i en årrække. Hvor det har været muligt, er udviklingen de seneste 10 år belyst. Talmaterialet er indsamlet fra de nationale statistikforvaltninger i Danmark, Norge, Sverige og Tyskland, fra Eurostat samt organisationer og infrastrukturforvaltninger i de 4 lande.

Statistikens datamateriale er suppleret med en række kort, som illustrerer statistikens nøgletal inden for forskellige temaer. Nederst på siden er vist to af statistikens kort.

To af de tematiserede kort fra "Transportstatistik 2016". Kortene viser hhv. de internationale færgeruter i det vestsandinaviske fokusområde og den samlede godsomsætning over havnene i statistikens fokusområde. Bemærk, at der er valgt "en fleksibel afgrænsning af geografin" med udgangspunkt i statistikens fokusområde: "Vestsandinavien", som er det grønne område på kortet.

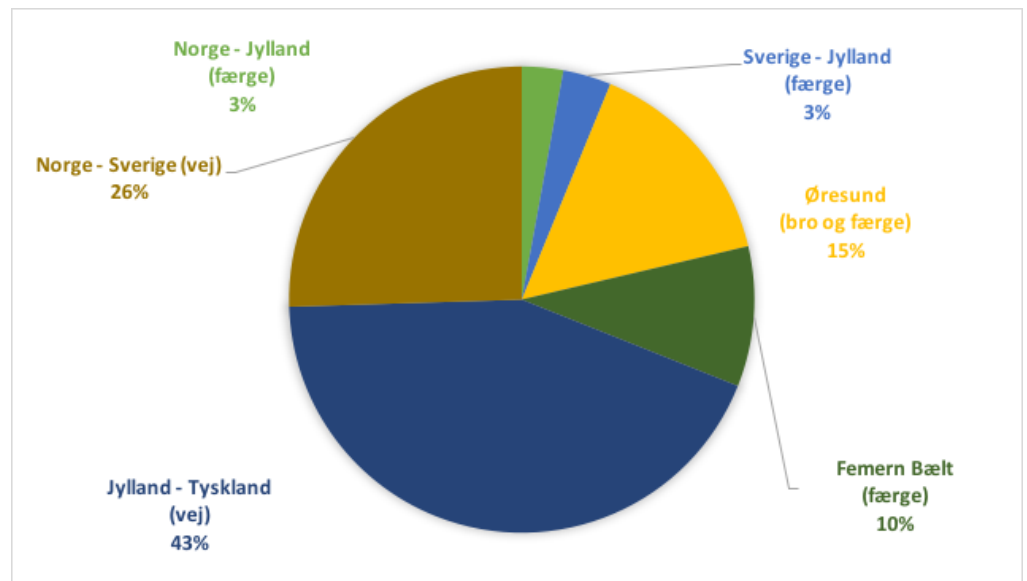

Den internationale lastbiltrafik i Vestskandinavien

Den grænseoverskridende lastbiltrafik er et af fokusområderne i "Transportstatistik 2016". Der er i statistikken en opgørelse af den grænseoverskridende lastbiltrafik i statistikens fokusområde. I 2015 kørte der i alt 5,7 mio. lastbiler over de 6 grænsesnit, som indgår i opgørelsen.

Ca. 2,5 mio., eller 43 % af den samlede trafik kørte over grænsen i Sønderjylland. 1,5 mio. lastbiler, 26 %, kørte over grænsen mellem Norge og Sverige. Færgeruterne i Nordjylland (Sverige og Norge) tegnede sig for i alt 6 % af den samlede lastbiltrafik i opgørelsen (ca. 0,35 mio. lastbiler pr. år).

Figur. Fordelingen af den internationale lastbiltrafik i NTN's vestskandinaviske fokusområde i 2015.

Fra 2005 til 2015 er den internationale lastbiltrafik vokset med i alt 18 % fra 4,9 mio. lastbiler pr. år i 2005 til 5,7 mio. lastbiler i 2015. Udviklingen dækker over en stigning fra 2005 til 2008, et fald fra 2007 til 2009 i forbindelse med den internationale finanskriser, og en vækst fra 2009 til 2015.

Figur. Udviklingen i den internationale lastbiltrafik i NTN's vestskandinaviske fokusområde i 2005 til 2015. Mio. lastbiler pr. år.

